
DAVRANIŞ BİLİMLERİNİN TEMEL KAVRAMLARI

Her güç, sabır ile zaman birleřtirilerek elde edilir.
(Balzac)

1- DAVRANIŞ

Davranış bilimlerinin en baŐta gelen temel konusu incelenebilen insan davranıŐlarıdır.

1- DAVRANIŞ

Davranış bilimcilerine göre, insanın davranışta bulunması için bir uyarının olması gerekir. Uyarıcı geldiğinde insan davranışta bulunur. Bu süreç şu şekilde formüle edilmiştir:

Uyaran → Organizma → Tepki = DAVRANIŞ

2- MOTİVASYON

Motivasyon, insanları belirli durumlarda belirli davranışlara yönelten etkenlerin tümüdür

2- MOTİVASYON

Motivasyon, işin yapılması konusunda bireyin davranışını tanımlar.

Her insan davranışının arkasında bir istek ve önünde bir amaç vardır.

2- MOTİVASYON

- Motivasyon, *insanları belirli durumlarda belirli davranışlara yönelten etkenlerin tümüdür.*

2- MOTİVASYON

- Motivasyon konusunda yapılan bir tanım da şöyledir: **İnsanları istenilen nitelikte ve nicelikte görevini yapması için etkileme işlemine motivasyon denir .**
- Kısaca motivasyon, **bireyi harekete geçirmeyi sağlayan etkileme ve isteklendirme işlemidir.**

3- KİŞİLİK

- Kişilik, davranış bilimlerinin en çok ilgi duyulan konularından birisidir.
- Çünkü, her insan karşısındakinin kendisinden farklı kişilik özelliklerine sahip olduğunu daima merak etmiştir.
- İşte bu merak, birçok davranış bilimleri uzmanını kişilik konusunu incelemeye yöneltmiştir.

3- KİŞİLİK

Psikologlara göre kişilik, bireyin özel ve ayırıcı davranışlarını içermektedir.

3- KİŞİLİK

Bazıları da kişiliği, insanın toplumda oynadığı çeşitli roller ve bu rollerin başkaları üzerinde bıraktığı etkilerin tümü olarak veya **bireyleri birbirlerinden ayıran davranışlar bütünü** olarak da tanımlamaktadır

3- KİŞİLİK

- Bireyin kişilik özelliklerinin bilinmesi, **onun uygun bir işe yerleştirilmesi veya çevreye uyum sağlaması** açısından davranış bilimleri uzmanlarına çok büyük kolaylıklar sağlar.
- Bireyin kişilik özelliklerini, (zekâ, yetenek, beceri, tutum) **çeşitli kişilik testleri vasıtasıyla saptamak** mümkündür.
- Bu nedenle günümüz işletmelerinde davranış bilimleri uzmanlarına duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır.

4- SOSYAL GRUP

Sosyal grupların davranış bilimleri açısından çok önemli olmasının nedeni, **insan davranışlarının daha kolay anlaşılmasına yardımcı** olmasıdır.

Çünkü insanlar **başkaları tarafından etkilenerek birçok davranışı** gerçekleştirir.

4- SOSYAL GRUP

- İnsanlar **davranışlarının çoğunu** gruplar içinde sergilerler.
- Dolayısıyla çoğu sosyal bilimci, sosyal ilişki ve sosyal davranış konusunda araştırmalarını **küçük toplumsal gruplar** çerçevesinde yapmıştır.

4- SOSYAL GRUP

- Bir sosyal grubun varlığından söz edebilmek için, ortak bazı değer ve normların, daha geniş anlamda duygusal bir ortamın ve birleştirici bazı unsurların mevcut olması lazımdır .
- Yani ortak bir amaç, ihtiyaç, inanç ve düşünce sistemi etrafında iki veya daha çok insanın karşılıklı ilişki içine girmeleri sosyal grubun oluşmasına zemin hazırlar.

4- SOSYAL GRUP

- Sosyal grup, ortak amaçların izlenmesi açısından sosyal kurallara, yararlar ve değerlere uygun olarak, karşılıklı rolleri yerine getiren bireylerden meydana gelmiş yapıya sahip ve benzerlerinden ayrılıp bütünüleşebilen bir insan topluluğudur.

4- SOSYAL GRUP

- Sosyal grup, ortak bir amaç veya işin *başarılması* için işbirliği yapan ve bir grup özdeşliğinin ve sınırın bilincinde olan birden fazla insandan oluşan bir topluluktur

5- ROL

Organizasyonlarda bireyler arası ilişkilerde **ihmal edilmemesi gereken bir konu** da insanların üstlendikleri rollerdir.

Çünkü rol kavramı **farklı düzeylerdeki sosyal olayları birbirine bağlayan** önemli kavramlardan biridir.

5- ROL

- **Rol**, belirli statüleri sahip bireylerde istenen ve beklenen davranışlar bütünüdür.

6- YETKİ

Organizasyonlarda yetki, bireylerin davranışlarını ve kaynakların kullanımını kontrol edici ve etkileyici yasal bir güçtür.

7- YÖNETİM

Yönetim, önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak için yararlanılacak **araç ve kaynakların verimli, etkili ve uygun bir biçimde kullanılmasını kapsayan faaliyetlerin bütünüdür.**

8- ÇATIŞMA

Birbiriyle uyuşmayan **iki veya daha fazla güdünün aynı anda bireyi etkilemesi** durumudur.

8- ÇATIŞMA

Örgüt açısından çatışma şu şekillerde tanımlanmıştır:

Çatışma, bir kişi veya grubu bir hareket seçiminde güçlükle karşı karşıya bırakacak bir çöküştür.

Çatışma, iki veya daha fazla kişi veya grup arasındaki çeşitli kaynaklardan doğan anlaşmazlıklar durumudur.

8- ÇATIŞMA

- Çatışma, bir örgütte bireyler ve grupların birlikte çalışma sorunlarından kaynaklanan ve normal faaliyetlerin durmasına veya karışmasına neden olan bir olaydır
- Çatışma, konusunda en kısa ve genel anlamda yapılan tanımlama şudur: Örgüt üyelerinin birbirlerine karşıt olan davranışlar bütününe çatışma denir

8- ÇATIŞMA

- Çatışma örgüt içindeki bireysel veya grupsal farklılıkların doğurduğu kaçınılmaz bir sonuçtur.

9- LİDERLİK

Liderlik bireyler arası etkileşimi sağlamak için kişinin **kendinde mevcut olan gücü kullanma** sürecidir.

9- LİDERLİK

- **Lider**, *grubun amacını belirleyen, grup içi iletişimi sağlayan yaratıcı, örgütleyici ve düzenleyici kimsedir.*
- **Liderlik** ise, insanları belirlenen amaçlar doğrultusunda harekete geçirme yeteneğidir.
- Başka bir ifade ile liderlik bireyler arası etkileşimi sağlamak için kişinin kendinde **mevcut olan gücü kullanma** sürecidir.

10- GÜÇ

Güç, başkalarını etkileyebilme kapasitesidir.

Daha geniş bir tanımla, *bir insanın kendi emirlerini veya istediği bir kuralı uygulaması için, başkasını etkileme yeteneğidir.*

10- GÜÇ

Gücün üç temel niteliği vardır :

- ❖ **Güç Göreceli Olarak Ölçülebilen Bir Nitelikdir:**
- ❖ **Güç Dengelidir:**
- ❖ **Güç Sadece Kabul Edilen Bölgede Etkilidir:**

10- GÜÇ

- Eğer bir insan kendi istekleri doğrultusunda başkalarının hal ve hareketlerini etkileyebiliyorsa, bu kişinin güç sahibi olduğunu söylemek mümkündür
- Kişi ilişkiye girdiği insanları kendi belirlediği yönde davranmaya sevk edebiliyorsa, onun için güçlüdür ifadesini kullanmak doğru olur.

10- GÜÇ

- **GÜCÜN ALANI:** Bir kişinin etkileyebildiği insanların toplam sayısını belirler,
- **GÜCÜN KONUSU:** Kişinin başkalarını hangi konularda etkilediğini açıklar,
- **GÜCÜN KAYNAKLARI:** İnsanın başkalarını etkileyebilmek için hangi kaynaklardan istifade ettiğini ifade eder.

11- OTORİTE

Max Weber'e göre otorite, organizasyon veya grup üyelerinin, şartsız ve istekli olarak yönetici veya liderlerin emirlerine uymalarıdır

11- OTORİTE

- Otorite, organizasyon ve grubun yöneticiye verdiği bir haktır. Yani “emir verme ve emrin gereklerini yerine getirmeyi bekleme” hakkıdır.
- Eğer bu hak yöneticiye bir mevki’i işgal ettiği için verilmişse otorite **formaldır**.
- Eğer her hangi bir mevki karşılığı değil de sadece kendilerini yönetmeleri için verilmişse, o zaman bu otorite **informaldır**.

Güç-otorite ilişkisi ?

- Otorite bir güç biçimidir. Başka bir deyişle, **otorite gücün kurumlaştırılmış** şeklidir.
- Bu nedenle **güç otoriteyi de kapsayan geniş bir kavramdır.**
- *Yasal otoritesi olmamasına rağmen bir yöneticinin astlarını etkilemesi gücün otoriteyi kapsadığına güzel bir örnektir.*
- **Güç** bir hak olmaktan ziyade, **bir şeyi yapabilme yeteneğidir.** **Otorite** ise, **bir şeyi yapabilme hakkıdır.**

Güç-otorite ilişkisi ?

- Güç ve otoritenin derecesi genellikle kontrol edilen astlar açısından belirlenir.
- Bir yöneticinin **otorite sahibi olması onun güç sahibi olmasını garantilemez.**
- Çünkü bir yönetici otorite hakkına sahip olmasına rağmen astlarını her zaman etkilemeyebilir.

12- NORM

Normlar yaptırım gücüne sahiptir.
Dolayısıyla birey davranışlarına yön veren
önemli donelerden biri de normlardır.

12- NORM

- **Sosyal normlar**, toplumsal yaşam içindeki bireylerin nasıl hareket edeceğini belirleyen **yazılı ve yazılı olmayan kurallar** topluluğudur.
- Sosyal normları, **örfler, adetler, gelenekler, görgü, ahlak ve hukuk kuralları** oluşturmaktadır.
- Normlar **yaptırım gücüne sahiptir**
- Bireyler normlara uygun hareket etmedikleri zaman çeşitli cezalarla (hapis, para cezası, kınama, gruptan soyutlama gibi) karşılaşırlar

12- NORM

- Toplum içinde hangi davranışın uygun hangi davranışın uygun olmadığını belirleyen kurallardır.

13- STATÜ

Sosyal statü, sosyal sistem içinde toplumun kabul ettiği sınırlara göre belirlenmiş görevler ve ilişkiler bütünüdür.

Bireyin üstlendiği görevler ona toplum içinde bir derece kazandırır.

Bireyin sahip olduğu bu sosyal derece statü olarak değerlendirilmektedir.

13- STATÜ

- Statü, **biçimsel ve biçimsel olmayan** şekillerde görülebilir.
- **Biçimsel statü**, bir örgütün **otorite yapısının belirlediği sıralamaya** göre oluşturulur.
- **Biçimsel olmayan statü** ise, bireylere, kendilerine duyulan **sevgi ve sempati nedeniyle yakıştırılan sosyal dereceyi** ve biçimsel olmayan sosyal sistemdeki kişinin içinde bulunduğu pozisyonu ifade eder.

13- STATÜ

- İster biçimsel, ister biçimsel olmayan statü olsun **her ikisi de insanlar için önemlidir.**
- Bu nedenle insanlar bu **statüleri elde etmek için büyük çabalar sarf ederler.**